

آشنایی با موزه هدیه‌ها و نذری‌ها در
همسایگی حرم حضرت معصومه (س)

گنجینه

خزانه هدیه‌ها و نذری‌ها

یکی از موزه‌های کهن‌سال ایران، موزه هدیه‌ها و اشیای نذری مردم به حرم حضرت معصومه (س) در قم است. تا قبل از افتتاح «موزه آستانه»، هدیه‌های با ارزش و تاریخی مردم در گنجینه حرم نگهداری می‌شدند. اما اندک‌اندک این خزانه چنان پر از اشیای تاریخی شد که مسئولان تصمیم گرفتند برای نگهداری و نمایش آن‌ها بخشی از حرم حضرت معصومه (س) به موزه تبدیل کنند. امروز بعد از گذشت ۸۷ سال از افتتاح موزه آستانه در قم، این موزه بیشتر از سه هزار اثر ارزشمند تاریخی متنوع را در سالن‌ها و گنجینه خود جا داده است؛ از قرآن‌ها و کتاب‌های کوچک و بزرگ خطی که توسط خوش‌ذوق‌ترین هنرمندان ایرانی نوشته و تزیین شده‌اند تا سنگ‌قبرهای مرمر یک تکه بزرگ با نقش برجسته‌هایی از پادشاهان و شاهزادگان قاجاری. موزه آستانه حضرت معصومه (س) در همسایگی حرم، با انبوهی از هدیه‌ها و اشیای کشف شده، یکی از دیدنی‌ترین جاذبه‌های شهر قم است.

فاطمه نذری

چهره سنگی قاجاریان

شاهان و شاهزادگان قاجاری از همان ورودی موزه با چهره‌های سنگی به استقبال بازدیدکنندگان می‌آیند. این قطعه‌سنگ‌های بزرگ یک‌تکه، سنگ‌مزارهایی هستند که زمانی در آرامگاه صاحبانشان، در حاشیه «حیاط عتیق» حرم حضرت معصومه (س) قرار داشتند. سنگ‌تراشان قاجاری با قلم، چکش و ذوقشان، چهره صاحبان آرامگاه را با ظرافت و جزئیات باورنکردنی بر سنگ‌ها تراشیده‌اند. این قطعه، سنگ مزار شعاع السلطنه، پسر مظفرالدین شاه قاجار، است.

کتاب‌های آسمانی

این قرآن زیبا به ادعای تابلوی راهنمایش، ۱۲۰۰ سال پیش توسط حضرت رضا (ع)، امام هشتم شیعیان، نوشته شده‌است. قرآن‌های موزه یکی از دیدنی‌ترین و کامل‌ترین مجموعه‌های موزه هستند که می‌شود مدت‌ها به تماشایشان ایستاد. در این قرآن‌ها می‌توان خط‌های متنوع ایرانی، انواع هنرهای تزیینی و بهترین نمونه‌های هنر جلدسازی دوران اسلامی را دید. اغلب قرآن‌های موزه به خط خوش‌نویسان شناخته شده ایرانی یا امامان شیعه (ع) هستند.

شمعدان‌های برنجی

این‌ها شمعدان‌هایی هستند که به دست هنرمندان ایرانی از برنج ساخته شده‌اند. اشیای فلزی موزه بیشتر از جنس، فولاد، برنج، مس و مفرغ هستند. هنرمندانی که این شمعدان‌ها را ساخته‌اند، هزاران سال تجربه فلز کاران ایرانی را با خود داشته‌اند. کافی است کمی به شمعدان‌ها نزدیک شوید و دقت کنید تا بتوانید تزیینات و ریزه کاری‌های حیرت‌انگیزی را ببینید که استاد فلز کار با ابزار اولیه و ساده‌اش روی برنج نقش کرده است...

درهای پرکار

از جمله مجموعه‌های تماشایی موزه، درهای بزرگی هستند که زمانی در حرم حضرت معصومه(س) بر محور خود می‌چرخیدند. این درها یا چوبی هستند و به دست هنرمندان منبت‌کار تزئین شده‌اند، یا مثل این در نقره‌ای از زیر چکش و قلم‌زنان کاربلد قاجاری بیرون آمده‌اند. استاد قلم‌زن تقریباً هیچ جای در فلزی را از قلمش نینداخته است. درهای بزرگ فلزی موزه آستانه پر از گل‌دان‌های گل، پرندگان، انواع گل‌ها و کتیبه‌هایی هستند که شعر یا آیه‌ای از قرآن را در خود دارند.

دیدنی‌های دیده‌نشده

موزه آستانه از موزه‌های کمتر شناخته‌شده ایران است. نقاشی‌های رنگارنگ، کاشی‌ها و ظرف‌های لعاب‌دار، سکه‌های دوره‌های متفاوت تاریخی، و قالی‌ها و قالیچه‌های ارزشمند صفوی، از جمله دیدنی‌های کم‌نظیر موزه هستند. آثار موزه را می‌توان به دو بخش آثار پیش از دوره اسلامی و آثار دوره اسلامی دسته‌بندی کرد. این‌بار که برای زیارت به قم سفر کردید، در اطراف حرم سراغ موزه آستانه و دیدنی‌هایش را هم بگیرید.